

RÅ

FRI VILD OTÄMJD FÖRVILDAD UPPHETSAD BEHÄRSKAD ODLAD LUGN TAM

ETT UNDERSÖKANDE AV KULTURENS SKAPANDE AV NATUREN

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

<i>1 - 20</i>	<i>SAGOR</i>
<i>21 - 29</i>	<i>SÄGNER</i>
<i>30</i>	<i>KÄLLOR</i>

Hilma Olivia Nordén

Konstfack
University of arts, crafts and design,
Kandidatprogrammet Textil
Vårterminen 2021

Handledare: Patrik Söderstam, Ulrika Mårtensson & Cilla Ramnek
Texthandledare: Michell Zethson, Paulina Nyman Extern Handledare: Sara Falkstad

SAGOR

... gränsen mellan natur och kultur är inte skarp, i stället är dessa två sammanflätade på ett fundamentalt sätt när hjärnan biokemiskt justerar kroppens reaktioner efter de förväntningar som kulturen format i den.
(Thurfjell, 2020, 02:55)

Utifrån ett ekokritiskt perspektiv undersöker jag skogen i svensk kultur, filosoferar med naturkunskap, sägner och traditioner i skogssyn. Om människor är en del av naturen kan deras förtryck mot den då beskrivas som en naturlig process? Är allt vi gör då naturligt? Ska vi vara rädda för att det vi tar också kan komma bli det vi inte kan klara oss utan?

Jag jämför hur människan berättar om skogen i Sverige: före och efter industrialiseringen, i folktro, i sägner, och nutida sagor? De farliga väsen som sägs bo i skogen eller de människor som ofta ges huvudrollen. Ekokritiken är ett analyssätt som undersöker kulturens avbildande av naturen, samt de hierarkier vi skapar i vårt berättande om naturen (Miranda, 2012).

Skogen, där även inräknat myrar, sjöar, tjärn och fjällandskap utan bebyggelse. Och den påhittade skogen, den som man menar i vardagligt tal, den som man berättar om i sagor, den man minns, den man kan föreställa sig eller kan vara rädd för. Vilken känsla är det som fyller kroppen när den befinner sig omringad av träd, långt från andra människor? Vad definieras som skog och vad får inte göra det? Motsatsen till staden och motsats till huset. Motsatsen till samhället. Motsatsen till det mänskliga, motsatsen till det tama. Vilka myter om skogen tror vi på, hur påverkar det vårt agerande mot den? Var finns naturen kvar i oss människor? Finns det verkligen gränser mellan tam och vild, trygg och farlig, ordnad och kaos, inne och ute, innanför gården och utanför vägen. Mänsklig eller djurisk, förförisk, eller farlig. Det är i gränslandet det magiska föds, där skogen är vild och vacker.

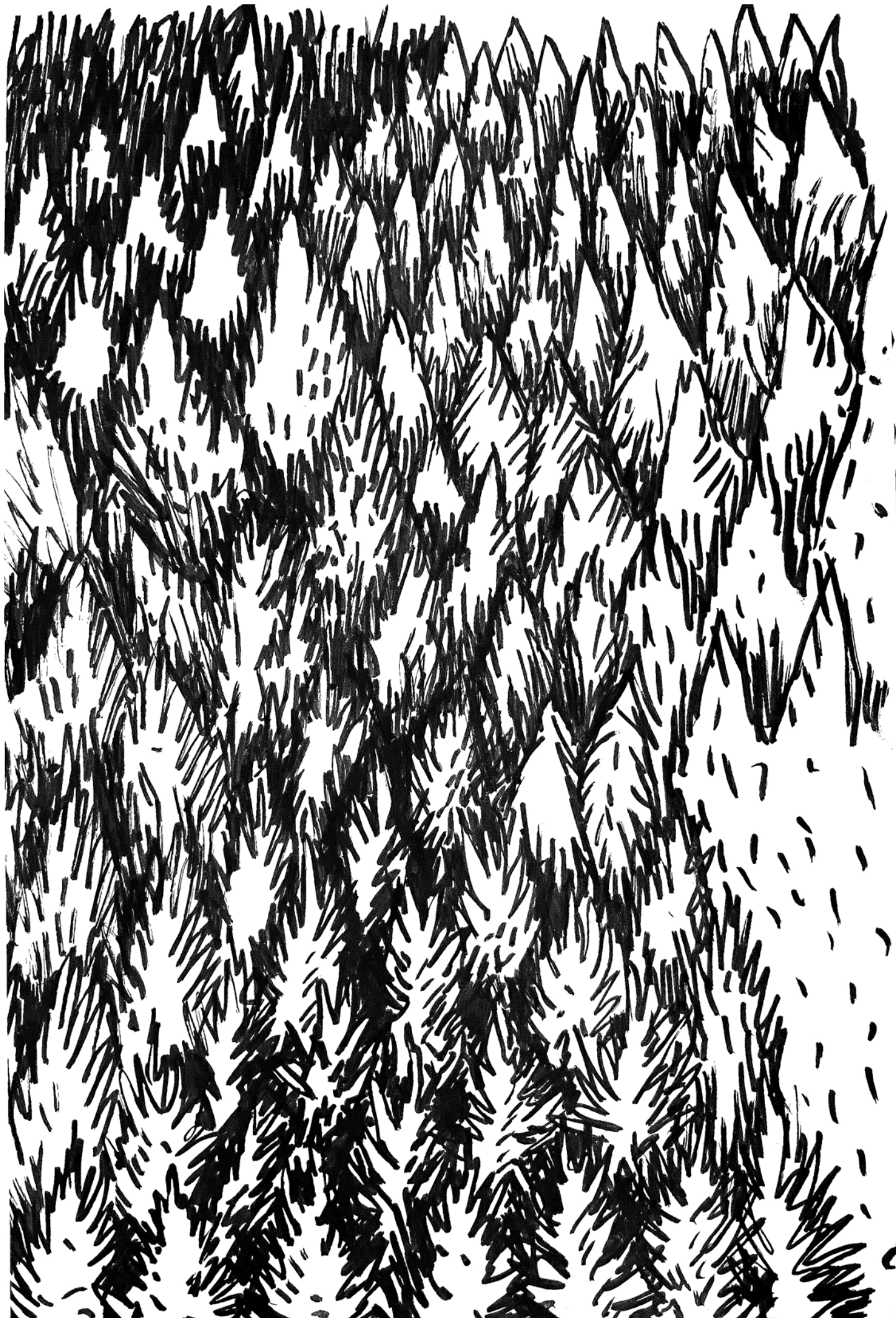
I Skogen

Gustaf Fröding, 1891

Jag gitter ej längre vandra
omkring i min gamla skog,
vi äro ej längre vänner,
jag känner, jag vet det nog.

Ty skogen är god som fordom
och vänlig och innerlig,
det finnes ej längre samklang
emellan honom och mig.

Min anfrätta mänskotanke
förstör vad naturen byggt,
i färgspel och barrdoft och gransus
det blandar sig in något stygt.

I vår nutid berättas om den snälla skogen, att det är därifrån mänskligheten har sitt ursprung och att det därför är i skogen man kan känna sitt riktiga själv, få lugn i själen. Att samhörighet till natur kan fungera som en kostnadseffektiv terapi för stressade. Att den ska vara lugnande och positiv. För vem är den kostnadseffektiv, egentligen. De som brukade bo i en ostörd glänta som nu är grillplats, har de betalat priset för terapin?

Svensk skog är inte farlig för folk längre. De äger ofta digitala kartor så att de inte kan gå vilse bland granarna. Folk kan få reda på vilka svampar som är ätbara och ringa ambulans när de ramlar på en stubbe och bryter ett ben. Skogen är industrialiserad och tam. Även det stora vilda är mindre stort. Inför detta är människor inte lika sårbara, därför inte heller lika rädda. Skogen växer i planterade rader. Tom, själlös, och snäll.

Gränser, nationer, som är helt konstruerade. Lika konstruerade som känslan inför skogen som vacker och hälsosam, endast positiv. Nationalromantiken förstärker landets självbild och nationalparker stärker landets identitet som vacker och naturlig. När man upplever det som om att man faktiskt är i en riktig trollskog kan den skogen också vara planterad, men man ser reflektionen av sina egna förväntningar. En träd-åker är det som stadsmänniskan kallar skogsupplevelse. (Thurfjell, 2020)

Citat ut en studie i psykologi från Karlstad universitet

De som kände samhörighet med naturen upplevde mer positiv affekt, vitalitet och livstillfredsställelse. Att känna koppling till/vara nära naturen och att känna lycka var således tillstånd som samvarierade med varandra. Kontakt med naturen främjar inte bara välmående, utan skapar också ett förhållningssätt och beteende som värnar om miljön. Ett avstånd och tillbakadragande från naturen kan leda till en oförmåga att se på naturen på ett empatiskt sätt
(Hedfors & Säll, 2020:9)

Varje art vill överleva och tar vad den behöver från andra. I grund och botten tas ingen hänsyn alls, och att en stor kollaps förhindras beror bara på att det finns skyddsmekanismer mot övergrepp. Och en sista broms är den egna genetiken: den som är alltför girig och tar för mycket utan att själv bidra med något undergräver grundvalarna för sin egen existens och dör ut. Därför har de flesta arter utvecklat ett medfött beteende som skyddar skogen mot rovdrift.
(Thurfjell, 2016, 03:45)

De välordnade skogarna som har uppmärkta breda vägar anpassade för att gå till busshållplatser för utflykter utanför städerna är redo att fyllas av den urbana människans sagor. Hon går inte in i skogen som att den är en del av hennes värld. Det är inte med tacksamhet, en invånare som uppskattar sitt hem, det är inte med vördnad inför att vara en liten del av allt levandets våldsamma krig om naturens resurser och inte heller med fruktan. Som att gå på ett museum ses naturen som en kulturell upplevelse och konsumeras uppmärksamt, på håll, och man ser det man bestämt sig för.

Människan föreställer sig inte längre hopplösheten att vara fast mellan mörka träd när hon går ensam, utan upplever hälsa och välmående. En plats för njutning och fritidsaktiviteter, kultur, utbildning, religion. ”Naturen blir så en estetiskt tilltalande inramning av det man uppfattar det goda av livet.”(Thurfjell, 2020)

Under onsdagen hittades en död man i ett skogsområde i Bagarmossen i södra Stockholm. Mannen var i 30-årsåldern och en förundersökning om mord är inledd.
– Han har blivit utsatt för ett grovt brott.
Det är det vi kan säga i nuläget, säger Anders Bryngelsson vid Stockholmspolisen.
(Rundberg, 2020)

Ensamheten inför naturen kunde vara det läskigaste, och sista, en person var med om. Notera de döende träden, notera slaget om plats, energi, och se deras och din panik inför dödlighetens tidsbrist. När sedan timern för elljusspårets lampor släcks fortsätter skogen att vara öppen, även om den då förändras i karaktär från det mysiga utflyktsmålet. Människokroppar som blir kvar längre än över dagen bidrar med näringsämnen viktiga för djur, träd och svampar, och man kan se att färgen på bladen på träd blir mörkare gröna om de växer nära platser man hittat avlidna människor (Davis, 2020).

Skiftet från farlig till snäll har gått väldigt fort, och den varg som spred rädsla är idag sedd nästan som en hund, då vi glömt att den har vassa tänder som gör den vild och fri. Även vi har blivit tama, som sällskapsdjur i städer. Våra mjuka kroppar är starka, men huden är tunn och genomtränglig för trädens hårda grenar. Sinnesstämningarna finns kvar i det mänskliga medvetandet som sagor. I det riktigt vilda finns hoppet om frihet.

Vid 20.15-tiden på lördagskvällen fick polisen samtal från en privatperson som hittat kvarlevor av en människa i ett skogsområde i Nässjö kommun. Enligt uppgifter till Aftonbladet ska fyndet ha gjorts i närheten av Spexhults gård, strax söder om Nässjö. Polis och tekniker åkte till platsen och fann där benrester av en människokropp (...)
Kvarlevorna ska ha hittats i skogsmiljö och den rättsmedicinska undersökningen får visa hur länge kroppen har legat på platsen (...) – Tills vidare hanterar vi det som ett naturligt dödsfall.
(Berg, 2020)

“Då folk gick vilse skulle de vränga
rocken så hittade de rätt.
Det gjorde min man en gång”
Augusta Bengtsson, född 1871
(Rylander, 2002 s. 90)

Väsen skapas för att besjåla skogen, eftersom vår antropocentriska världssyn har större respekt för en människogestalt som uttrycker känslor, än för träden och djuren som faktiskt bor i skogen. Att se världen som döda ting är något som möjliggör att behandla den illa. Var har de skyddande berättelserna tagit vägen, ser de med en jämlik blick på alla varelser i skogen eller ser de inte skogen för alla träd?

Kanske är det enklare att respektera en beskyddare som kan bli arg. Behöver man en mänsklig gestaltning av naturen för att kunna erkänna andra varelsers egna inneboende värde? Näcken och trollen trodde man på och de var farliga nog för att hålla alla hemma på gården. De fungerade, och på det sättet var de verkliga. Människan har alltid behövt förhålla sig till det okända, förklara förståeligt vad som skett dem för att behålla kontroll över det okontrollerbara. Att stå utan ord inför oförklarigheter är att vara obehärdad mot oändligheten och det är värre än de odjur man skapar som svar på oväntad ovisshet.

Det var en jägare som hade farit vilt, så han fick bli i skogen över natten. Slutligen fick han se ett ljus, ock han gick dit, ock det var en liten stuga, ock han gick in. Där var ett ensamt fruntimmer Han bad att få bli över natten, ock det fick han.

Men när han skulle lä a sig, sa han:
“Jaså i Guds namn, så har jag icke legat här förr.” Ock då blev han liggande i en mosse, ock det blev mörkt, ock sina kläder fick han känna rätt på på buskarna, så det var skogsfrun han kom till.
(Söderlund, 1923 s.12)

Död person i Fröviskogen identifierad som försvunnen kvinna

Den kropp som hittades i ett skogsområde i norra länsdelen i mitten av maj har identifierats som den kvinna som anmälts som försvunnen den 20 mars, det skriver Nerikes Allehanda. Organisationen Frivilliga insatser vid kris och katastrof, FIKK, sökte efter kvinnan men bland annat båt, hund och drönare utan resultat. Inledningsvis utreddes försvinnandet som möjligt människorov men utredare Sanna Öijen säger till Nerikes Allehanda att det inte längre finns några misstankar om brott (Svenneback, 2020)

I gamla sagor är skogen en av de vanligaste platserna där berättelsen utspelar sig. De berättades ofta pedagogiskt, för att lära lyssnaren om livet, för att råda till att följa tidens normer och värderingar. Med sagan som hjälp, kunde man skydda sina barn från att ramla i farliga vatten eller gå vilse i skogen för att inte komma tillbaka. En sägen är besläktad med en saga, men har inte en bestämd författare utan kommer från muntlig berättartradition. De var bland de vanligaste berättelserna bland nordiska sagor innan 1900-talet och den allmänna folkbildningen. (af Klintberg, 2014) Många sägner kan vara oerhört gamla, och detaljer förnyas när nya berättare upprepar dem. Skillnaden på sagor och sägner, är enligt bröderna Grimm att “sagan är mera poetisk, sägnen mera historisk” (af Klintberg, 2014).

Ett rå, som i att rå om, är en antropomorf figur. Ett väsen med mänskliga egenskaper. Den är i sägner ofta beskyddare av skogen och dess djur, och kan straffa den som inte respekterar skogen, eller på annat sätt beter sig illa. Skogsrået kan förvillra och förtrolla, ibland så att jägare eller skogsarbetare aldrig kommer hem igen. Denna mänskliga gestalt som kan ses som skogens själ, kräver respekt och vördnad. Hon ber om offer från människan och kan döda de som missbrukar och utnyttjar skogen, hon skyddar djur och träd mot människans våld. (Kuusela, 2018)

Jag undrar vad hon planerar.

Då vildmarken krympts medan vi brett ut oss har vi blivit allt svårare att undfly, så allt fler djur flyr in i natten. Kaliforniens coyotes, Alaskas brunbjörnar, Gabons leoparder och Tanzanias lejon har alla börjat bli nattdjur, och det gäller även Kenyas elefanter, trots att deras mörkerseende är dåligt. Natten håller på att bli det vildas sista utpost.
(Burton, 2020, 06:50)

De sagor som berättas idag är ofta i urbana miljöer, och spelar på rädslor som är vanliga där. De ska förbereda oss mot mörker i staden. Det finns ingen gräns i verkligheten, som det beskrivs i berättelserna mellan urbant och vilt. Djuren anpassar sig, växterna med, de har inte något annat val än att börja leva både i staden och på landsbygden eftersom nästan hela jordklotet är förändrat av människan. Staden är i skogen, skogen i staden. Mellan sprickor i betong och springandes i alla krypin där de försöker skydda sig från människans direkta närhet, ett försök att fly in i mörkret. Skogen om natten är kanske den sista delen av skogen som är riktigt vild, så även staden på vissa platser och vissa tider. Efter att tunnelbanan slutat gå kan andra djur än människor vistas där, och i det mellanrummet finns plats att fylla med sagor, sägner och det ovissa.

Det finns delar av skogen som är bättre på att anpassa sig efter den mänskliga förändringen av landskapet och de som är sämre. Sägner berättar hur alla djur och all natur försvinner och dör, på grund av våra utsläpp och vår parasitism på jorden. Den säger att vi är likt gudar, står över alla andra arter och har lyckats utnyttja planeten. Snarare kommer det nog visa sig att det vi nu gör i naturen kommer förändra den så mycket att vi inte kommer känna igen oss, att vi skadar oss själva eftersom vi förorenar vårt vatten och vår mat, och vår chans att överleva på planeten. Det moralistiska moderna sagoberättandet ska få oss att följa tidens normer, men befäster också det som vi gör när vi ställer oss över andra levande varelser som rätt och korrekt.

Kanske är det för att människans beteende speglas så bra i råttornas levnadssätt som de väcker majoriteten av mänsklighetens avsmak, att vår arts värsta egenskaper i ett annat djur stämplat dem som skadedjur, ohyra. De anpassar sig nästan bättre än oss till staden, men miljörelsen har inte lyft fram dem till sina huvudkaraktärer. Är de för vilda, för många, för att vara en övertygande bild av försvarslös och svag natur? För att de har en chans att överleva oss?

Hon var en av dem som bytt sin krympande lövskog mot en stad med andra villkor. För fåglar innebar det inte bara att de fick ha sina bon i hus i stället för träd. Talgoxar måste sjunga med högre frekvens för att överrösta bullret, och koltrastar fick ett högre tempo.

I den ljustäta staden vaknade de tidigare, och deras biologiska klocka tickade också fortare så att de snabbt blev köns mogna.

Det var nästan som om de smittats av stadsstressen.

(Burton, 2020, 01:01)

Det sägs att vi måste skydda skogen för att den kan ha växter vi inte upptäckt som kan rädda mänskligheten från sjukdomar, att alla träd räddar människorna från sitt egna fördärv genom att omvandla gifter och gaser till syre och näring. Sägner berättar hur vi ska skydda naturen för det äkta och det goda, har makt över den och har möjlighet att hjälpa till. Att det går att veta vad som är rätt och vad som är fel, vilka arter som är invasiva, onaturliga, och vilka som förtjänar skydd och har rätt att leva. Egentligen, kanske skogen allra helst hade velat vara ifred. Ta hand om sig själv.

- Det var en piga i en säter här väst på skogen, som hade en liten med sig,
men den blev bortbytt, så hon fick en utav bergfolkets ungar i stället.
Hon visste inte, hur hon skulle få sin egen tillbaka,
men då var det någon, som lärde henne, att hon skulle piska
bergungen riktigt tre torsdagskvällar i rad.
Det gjorde hon och på den tredje dagen kom bergkärningen med ungen och sa:
"Här har du din unge, jag har inte varit så elak emot din som du emot min."
Ragnar Nilsson, född 1893
(Bergstrand, 1948)

Det finns inte något svartvitt gott och ont i våra eller växternas handlingar, inte heller ett moraliskt rätt eller fel, vi vet inte vad som alltid är det bästa. Likt ett oändligt kaos är alla desperata för att överleva och alla arter vill gynna sina egna. Det finns inte heller någon fakta som säger att naturen är god, eller skulle vara det mot oss, i sagan eller verkligheten.

SÄGNER

Försöker titta mellan träden. Längtar efter att skapa en skulptur till vintervinden eller sommarregnen men det är vi som behöver sagor och sägner, naturen klarar sig utan oss så jag fortsätter med mitt. Om John Bauers Tuvstarr sitter kvar vid tjärnet, sätter jag mig brevid.

Det är ingen ny teknik jag valt att arbeta med, den upprepar och flätar berättande från tidigare tider och andra sekel. Jag får den att trots det berätta om något nytt och överraskar mig. Kombinerar och limmar på nya former. Hantverksteknikerna är som bokstäver, och de blir delar i ord, som bygger sägner. Jag har lärt mig att läsa mening för mening, inte bokstav för bokstav, som när man lär sig att läsa böcker snabbt.

Knyter an till alla de som levt förr, till svensk slöjd, en närhet till material och skog. Med öglor som snabbt rör sig över mina virknålar. Den syndiga slöjden som ansågs lat och förslappad eftersom den går snabbt, är enkel och kan göras samtidigt som man berättar sagor. Lilli Zickerman, textilkonstnär 1858-1949, var en av de som startade Svensk Hemslöjd och tyckte att virkning förstörde allmogens arbetsmoral (Sandgren, 2009). Idag är den förväntade produktionshastigheten högre och virkning upplever jag som noggrant och långsamt, men allt är snabbt om man jämför med hur många år det tar en skog att återhämta sig.

140 CM X 80 CM X 125 CM
VIRKAD TUFTAD OCH TOVAD ULL,
TRÄ, STÅL OCH GIPS

RÅDJURET
2021

Jag undersöker antika marmorskulpturers mjuka hårdhet, nytt och gammalt, tidlöst. Tänker på hur träd blir mjuka när de ruttnar. Att människorna som suttit modell för skulpturerna jag ser på museum också är mjuka och ruttnade, borta, jämfört med kall vit sten. De virkade skulpturerna jag bygger växer till mänsklig storlek. De är mjuka. Skulpturerna talar med människan, speglar sig, för att göra sig lättare förstådda. De gestaltar genom konsten en porträttering av naturen och kulturens möte.

Jag väljer teknik efter känslan det sätter i mina händer och materialet för att det är levande och luktar djur. Det tjocka ullgarnet river över fingrarna och känns. Jag väljer färg som att jag målar, och bygger på och tar bort som att det är lera. Ofta är jag inspirerad av konst från andra håll än från textil, stämningar och djur i moderna fabler. Animerade filmer, som “Isle of Dogs”, 2016, regisserad av Wes Anderson. Nathalie Djurbergs karaktärer i hennes filmer och skulpturer. De skapar också egna världar, sägner, porträtt av det vilda.

Detta projekt har utmanat mig att arbeta impulsivt, fritt, med textil. Jag inspireras av Katarina Grosses förhållningssätt till platser och färger, vild och okontrollerbar process. Hon ser platsen som tydlig, och måleriet som formbart efter den, att målningen kan landa på vilket material som helst, på snö, på gräs och beskriver det också som en sorts skulptur (Helsinki Biennial, 2021). Jag landar mitt ullgarn och tvinnar, lindar och klär in det. Jag hoppas jag hittar rätt, använder trä, ståltråd, gips för att bygga skelett. Pälsen tovas, virkas, tuftas och flätas. Granbarr.

Katarina Grosse has said that painting is linked to her way of examining the world. Contemplating the world means simultaneously doing something with it. As a child, she imagined an invisible brush that she would use to paint over the shadows cast through her room and by its objects.

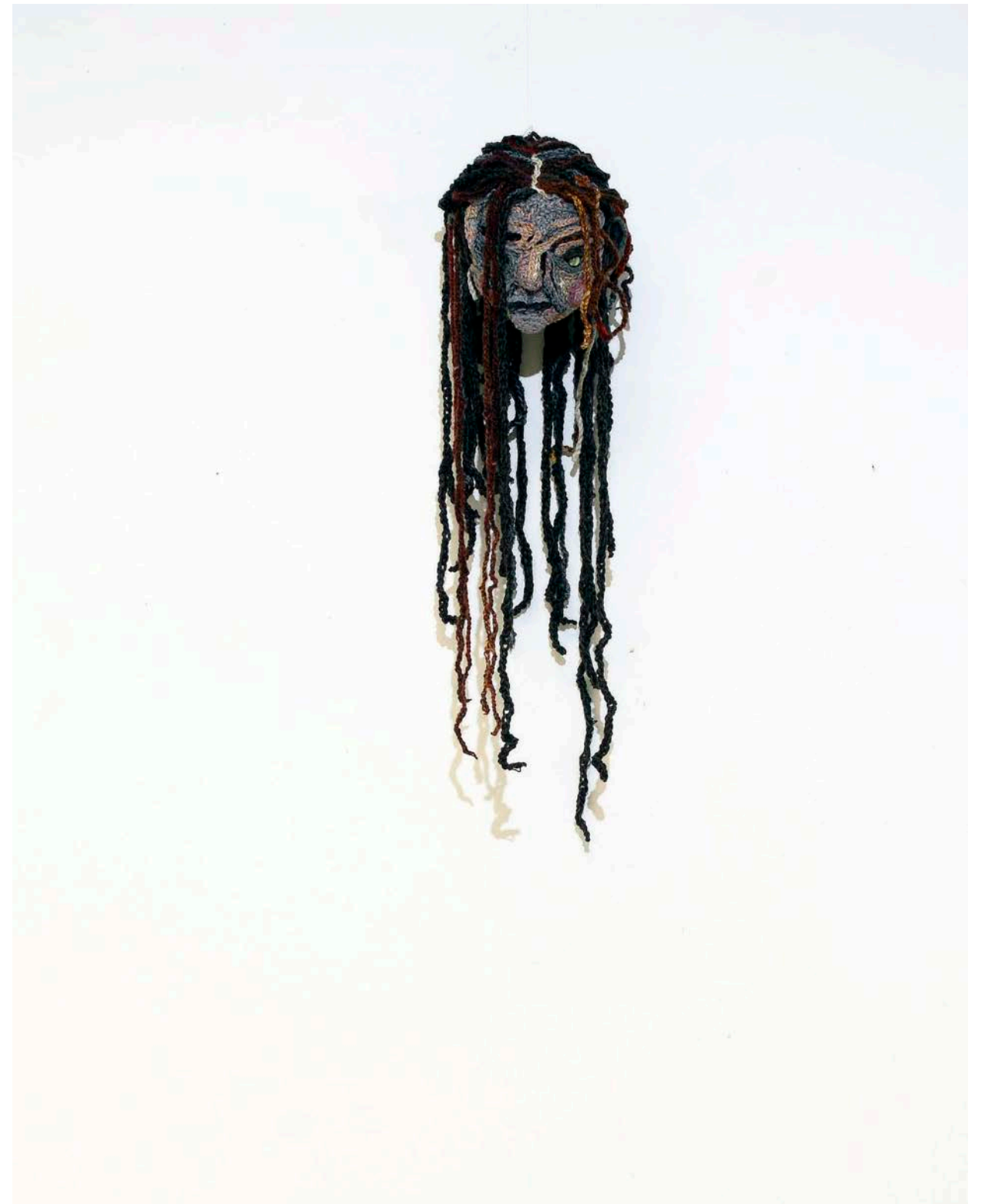
For her, painting is an act that emerges from a relationship with a particular place and embraces the incidents that occur while she paints. (Helsinki Biennial, 2021)

45 CM X 38 CM X 65 CM
VIRKAD ULL,
TRÄ, STÅL OCH GIPS

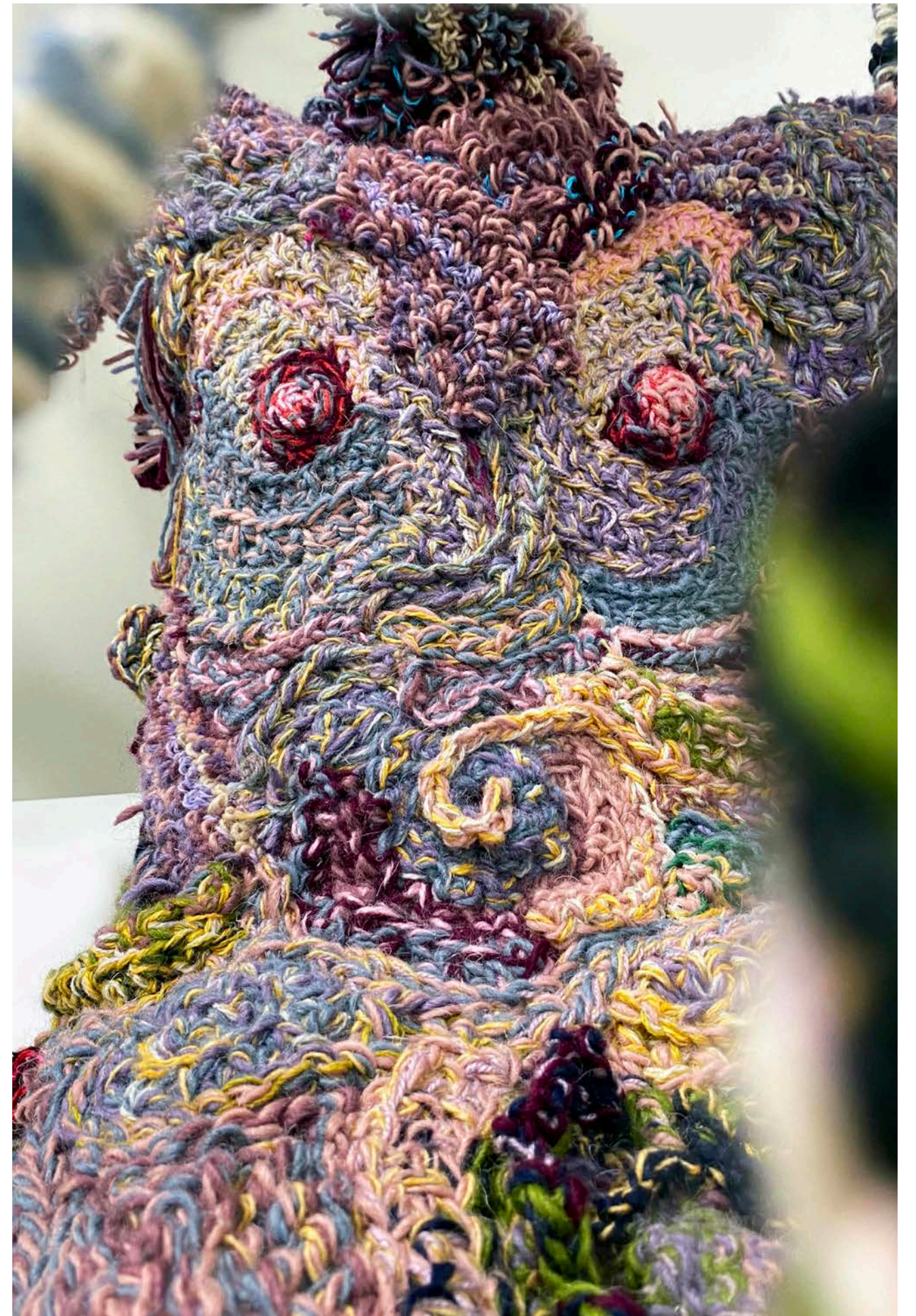
ÄLGEN
2021

Som hallon, är mina tankar kärnor som i gestaltandet täcks av sött, gott, rött kött.
Då blir skulpturerna lättare accepterade, charmerar, tilltalar. De kan både fånga betraktarens intresse för arbetets praktiska och teoretiska delar och det öppnar upp mot en större publik. Man ska inte behöva vara utbildad för att förstå mina konstverk. Jag vill så så många frön om skog i så många sinnen jag kan, det är min drivkraft. Så att fler kan få med sig skogens skönhet så som den faktiskt är, vacker men farlig och rå, som kan få gro. Nästlar sig in i medvetandet. Stenfruktens kärnor som fastnar i tänderna med kontrasterande betska. Skapar mina egna sägner om det fria, vilda, otämjda, förvildade, upphetsade, i ett försök att övervinna det behärskade, odlade, lugna och tama.

40 CM X 35 CM X 100 CM
VIRKAD ULL,
TRÄ, STÅL OCH GIPS

STUBBEN
2021

Tryckta källor

Bergstrand, Carl-Martin, 1948, *Värmlandssägner*, Göteborg, Gumperts förlag

Burton, Nina, 2020, *Livets tunna väggar*, Stockholm, Albert Bonniers Förlag, (ljudbok, e-bok)

Fröding, Gustaf, 1980, (1891), *Guitarr och dragharmonika*, Stockholm, Niloé

af Klintberg, Bengt, 2014, *Svenska folksägner*, Stockhlm, Nordstedts, (e-bok)

Kuusela, Tommy, 2018, “ “Då gick ett rå genom skogen”: Föreställningar om skogsrå i Gästrikland”
Uppsala, Institutet för språk och folkminnen, Dialekt- och folkminnesarkivet i Uppsala (DFU)

Rylander, Gerd, 2002, “Folkminnen från Mark IV: Sägner och folktro i 1800-talets Surteby-Kattunga. Rydal.”, Rydal,
Rydals museum

Thurfjell, David, 2020, *Granskogsfolk*, Stockholm, Nordstedts, (ljudbok, e-bok)

Thurfjell, David, 2019, (2016), *Trädens hemliga liv : Vad de tänker, hur de pratar – en värld du inte visste fanns*, Stockholm,
Nordstedts, (ljudbok)

Otryckta källor

Hedfors, Maria & Säll, Christian, 2020, ”Går vägen till närvaro genom skogen?: Effekter av att vistas i skogen på medveten
närvaro, känslan av samhörighet med naturen och välmående”, Karlstad Universitet, masteruppsats

Miranda, Helena, 2012, ”På gröna stigar – En vandring i det ekokritiska landskapet”, Södertörns högskola, kandidatuppsats

Sandgren, Pia, 2009, “Okänt : Virkningens utveckling i Sverige fram till 1900-talet”, Filosofiska fakulteten,
Linköpings Universitet, kandidatuppsats

Elektroniska källor

Berg, Freddy, 2020, Publicerad 19 april, “Mänskligt skelett hittades i skogen: ”Vi misstänker inget brott i nuläget””,
(<https://www.vn.se/artikel/manskligt-skelett-hittades-i-skogen-vi-misstanker-inget-brott-i-nulaget>), Värnamo Nyheter,
Kontrollerad 2021-02-08

Davis, Nicola, 2020, Publicerad 3 September, “Plant clues could help find decomposing bodies, scientists say”,
(<https://www.theguardian.com/science/2020/sep/03/plant-clues-could-help-find-decomposing-bodies-scientists-say>),
The Guardian, Kontrollerad 2021-03-03

Helsinki Biennial, 2021, ”Katharina Grosse”, (<https://helsinkibiennaali.fi/en/artist/katharina-grosse/>),
Kontrollerad 2021-03-26

Rundberg, Hampus, 2020, Publicerad 4 november, Uppdaterad 6 november, “Misstänkt mord i Bagarmossen –
kropp har hittats i skog”, (<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/stockholm/misstankt-mord-i-skarpnack-kropp-har-hittats-i-skog>),
SVT, Kontrollerad 2021-02-18

Söderlund, Johannes, 1923, “Om skogsfrun”, (<https://www.isof.se/om-oss/kartor/sagenkartan.html#/records/53668>),
Sägenskartan, Institutet för språk och folkminnen, Kontrollerad 2021-03-02

Åsa Svennebäck, 2020, Publicerad 30 maj, “Död person i Fröviskogen identifierad som försvunnen kvinna”,
(<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/orebro/dod-person-i-froviskogen-identifierad-som-forsvunnen-kvinna>),
SVT, Kontrollerad 2021-02-08